

Bra belysning i livsmedelsbutik

*Räkor ska vara rosa,
rabarberstjälkar röda. Rätt ljus i
en mataffär ska både lysa upp
och göra varorna rättvisa.*

*Detta faktablad vänder sig till
ägare av livsmedelsbutiker.*

Att belysa livsmedel på rätt sätt är viktigt och frågorna kan vara många. Hur placerar man belysningen för att få maten att synas? Hur belyser man de värmekänsliga varorna? Hur belyser man för att inte ytterligare öka kylbehovet? Hur säkerställer man att personalen har bra belysning där synkrävande arbetsuppgifter genomförs? Vilken ljuskälla framhäver och bevarar livsmedlen bäst?

Allmänbelysning för olika delar

I en livsmedelsbutik finns det många olika behov av belysning. I försäljningsdelen ska ljuset koncentreras på varorna så att de syns och så att kunderna lockas att handla. Det ljus som reflekteras från varorna räcker oftast som allmänbelysning här.

Ingången och kassorna

Vid ingången och vid kassorna ska det vara bra arbetsbelysning för personalen och trevligt för kunderna. LED- eller lysrörsarmaturer som är väl avbländande och ger ett varmt ljus på 2 700–3 000 K upplevs ofta som trevligt för kunderna och ger bra arbetsbelysning. Välj LED-armaturer där

LED-ljuskällan redan är inbyggd. Att bara byta från lysrör till LED-lysror i en befintlig armatur är något som Elsäkerhetsverket avråder ifrån.

Lagerutrymmen

Det är viktigt med bra belysning även i lagerutrymmen. Här vistas man kanske inte hela tiden och då kan du välja närvarostyrd belysning som sparar mycket energi. I kylager rekommenderas LED-belysning, eftersom man inte vill att belysningen ska öka behovet av kylning.

Personalutrymmen

I personalutrymmen kan du välja dimbar belysning så att personalen själva kan reglera ljuset efter önskemål och behov.

Belys varor – inte gångar

Det är varorna som ska ljussättas i butiken och inte utrymmen mellan hyllraderna. Bra ljus krävs dock för att kunderna ska kunna läsa varudeklarationer och undersöka varor. Varornas karaktär avgör med vilken typ av ljus de ska belysas. Det är viktigt att ha en så bra färgåtergivning som möjligt med Ra 90 eller högre. Placera

ljuskällorna tillräckligt långt ifrån varorna och använd effektiva ljuskällor med låg strålningsvärme så att varorna inte påverkas av värmen från armaturerna.

Armaturer för LED-lysrör eller armaturer för T5-lysrör i taket ger ett bra allmänljus, men mycket av ljuset faller på golvet. Ett alternativ är att belysa varor i hyllor. Det är en fördel framförallt i butiker med lägre takhöjd. Spotlights används ofta för att belysa varor i hyllor.

Frukt, grönt, bröd och ost

I en livsmedelsbutik vill man gärna visa upp de fräscha frukt- och grönsakerna. Dessa varor gör sig bäst i låga färgtemperaturer på 2 700–3 000 K med varmt ljus som förstärker de varma nyanserna i frukt och grönsakerna.

Kött och charkuterier

Det finns särskilda filter för belysningen som framhäver de varmare tonerna i det röda spektrumet med en fräsch matavdelning som resultat. Dessa varor gör sig bäst i låga, varmare färgtemperaturer på

2 700–3 000 K. Med ett kallare ljus finns det risk att köttprodukterna ser grå eller blåaktiga ut i tonen.

Fisk- och skaldjur

Varmt ljus med låga färgtemperaturer på 2 700–3 000 K förstärker de röda och rosaaktiga nyanserna i produkter som lax och räkor. Kallare ljus över 4 000 K framhäver livsmedlens vita och isens blåa nyanser. Kyl- och frysdiskarna kan alltså utrustas med både varmt och kallt ljus, de olika färgtemperaturerna tar inte ut varandra utan varma och kalla färgkontraster förstärker varandra.

Att tänka på

- Bra färgåtergivning är viktig.
- Tänk på kontraster.
- Belys varorna, inte gångarna.
- För kylvaror är det viktigt att välja effektiv belysning som inte alstrar så mycket värme.
- Belys sparsamt när butiken är stängd.
- För skyltbelysning som används många timmar är det extra viktigt att tänka energismart.

Tips

Den energikloka livsmedelsbutiken är en webbuttbildning som ger råd om hur energianvändningen i livsmedelslokaler kan minska. Du hittar den hos beställargruppen för livsmedelslokaler www.belivs.se.

En livsmedelsbutik säljer även lampor till konsumenter. Sätt upp information som hjälper kunder att välja lampor. Lämpliga broschyrer är **Lampguiden** och **Guide till ljuset du vill ha** från Energimyndigheten. Tipsa även om Energimyndighetens mobilapp **Lampguiden**.